

ҚОНУНИ

ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

Дар бораи фарҳанг

(Ахбори Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон соли 1997, № 23-24, мод. 352; соли 2001, № 4, мод.143; соли 2003, №12, мод. 691; соли 2008, №10, мод.819; соли 2009, № 8, мод.499; с. 2011,№6, мод. 445;)

Моддаи 1. Мақсади Қонуни мазкур

Қонуни мазкур ҳуқуқҳои конституционии шаҳрвандонро дар фаъолияти фарҳангӣ таъмин ва ҳимоя намуда, муносибатҳои ҳуқуқии субъектҳои фаъолияти фарҳангиро ба танзим мебарорад ва сиёсати давлатро дар соҳаи фарҳанг муайян мекунад. (ҚҶТ аз 5.08.09, № 544)

Моддаи 1¹. Мафҳумҳои асосӣ

Дар Қонуни мазкур мафҳумҳои асосии зерин истифода мешаванд:

- *фарҳанг*- маҷмуи арзишҳои моддию маънавие, ки инсоният онҳоро офарида, бо мақсади рушди маънавии шахе истифода мебарад;
- *фаъолияти эҷодӣ*- фаъолияти, ки ба офаридани арзишҳои фарҳангӣ алоқаманд аст;
- *мероси фарҳангӣ*- маҷмуи арзишҳои фарҳангӣ, ки дорои аҳамияти миллию давлатӣ буда, моликияти истисноии Ҷумҳурии Тоҷикистон мебошанд;
- *мероси гайримоддии фарҳанги*- анъана ва воситаҳои шифоҳии ифода, аз ҷумла забон, урфу одат, маросиму ҷашнҳо, донишу малакаҳои ба табиату сайёра ва ҳунарҳои анъанавӣ вобаста, инчунин ашёи воситаҳои иҷрои онҳо;
- *муассисаи фарҳанги*- шахси ҳуқуқие, ки мутобиқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон таъсис ёфта, самти асосии фаъолияти он ба соҳаи фарҳанг алоқаманд аст;
- *қорманди соҳам фарҳанг*- шахси воқеие, ки фаъолияти он ба ҳифз, рушд, интишору истифодаи арзишҳои фарҳангӣ ва ҷалби шаҳрвандон ба ин арзишҳо алоқаманд аст;
- *фаъолияти фарҳанги*- фаъолияти шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ, ки ба эҷод, истехсол, эҳё, ҳифз, рушд, интишор ва истифодабарии арзишҳои фарҳангӣ марбут аст;

- *мақомоти ваколатдори давлатми соҳаи фарҳанг*- мақомоти давлатие, ки сиёсати давлатиро дар соҳаи фарҳанг амалӣ менамояд;

- *сарватҳои фарҳанги*- воситаҳои модцию маънавии дорои хусусиятҳои дунявину динӣ ва дигар арзишҳо, ки аҳамияти таърихи, илмию бадеӣ ва фарҳангӣ доранд;

- *мероси фарҳанги милли*- арзишҳои фарҳангии, ки дорои аҳамияти таърихию фарҳангӣ буда, ба Федеристи давлатии объектҳои мероси таърихию фарҳангӣворид карда шудаанд;

- *иттифоқи эҷодӣ*- иттиҳодияи ҷамъиятии кормандони эҷодии касбии як ё якчанд равияҳои фарҳангии, ки дар асоси узвияти инфиродӣ таъсис ёфтааст. (ҚҶТ аз 28.06.11с., №734)

Моддаи 2. Доираи амали Қонуни мазкур

Қонуни мазкур фаъолияти фарҳангиро дар соҳаҳои зерин танзим менамояд:

- ошкор, омӯзиш, ҳифз, тармим ва истифода намудани ёдгориҳои таърихию фарҳангӣ;

- адабиёти бадеӣ, кинематография, санъати сахнавӣ, рақсӣ, мусиқӣ, тасвирӣ, суратгирӣ ва дигар намуду навъҳои (жанрҳои) санъат;

- касбу ҳунари бадеии халқ, намудҳои фарҳангӣ халқӣ, забонҳо, лаҳҷаҳо, фолклор, анъанаву маросимҳо, топонимҳои таърихӣ;

- эҷодиёти бадеии ҳаваскорон;

- кори осорхона ва ҷамъоварию гурӯҳбандӣ кардани ёдгориҳои таърихию фарҳангӣ;

-табъу нашри китоб, фаъолияти китобдорӣ ва фаъолияти дигари фарҳангии, ки бо эҷоду ташвиқи китоб ва истифодаи он вобаста аст, инчунин фаъолияти муассисаҳои бойгонӣ; (ҚҶТ аз 28.06.11с., №734)

- телевизион, радио ва дигар воситаҳои намоиш, шунавонидан, дар мавриди офаридан ва густариши сарватҳои фарҳангӣ;

- тарбияи зебоиписандӣ (эстетикӣ), маълумоти бадеӣ, фаъолияти педагогӣ дар ин соҳа;

- тадқиқоти илмӣ дар соҳаи фарҳанг;

- мубодилаи фарҳангии байналмилалӣ;

- истехсоли мавод, таҷҳизот ва воситаҳои дигари марбут ба нигоҳ доштан, офаридан, интишор ва азхудкунии сарватҳои фарҳангӣ;

- фаъолияти дигаре, ки тавассути он сарватҳои фарҳангӣ эҷод, ҳифз ва азхуд карда мешаванд.

Моддаи 3. Қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи фарҳанг

Қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи фарҳанг ба Конституцияи (Сарқонуни) Ҷумҳурии Тоҷикистон асос ёфта, аз Қонуни мазкур, дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ, ки Тоҷикистон онҳоро эътироф кардааст, иборат мебошад. (ҚҶТ аз 5.08.09, № 544)

Моддаи 4. Принсипҳои асосии сиёсати давлат дар соҳаи фарҳанг

Сиёсати давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи фарҳанг ба принсипҳои зайл асос меёбад;

- дастраси умум будани сарватҳои фарҳанг;
- озодии фаъолияти эҷодӣ;
- мусоидат кардан ба инкишофи қувваҳои эҷодии шаҳрвандон;
- эътирофи гуногунакидагӣ ва муносибат ба ҷараёни эҷодӣ;
- ҳимояи фарҳанги ҳамаи халқи Ҷумҳурии Тоҷикистон;
- баробарҳуқуқии тамоми сокинони Ҷумҳурии Тоҷикистон дар эҷод, истифода ва интишори сарватҳои фарҳангӣ;
- ҷанбаи умумимиллӣ, илмӣ, дунявӣ ва башардӯстона доштани фарҳанг;
- ҷалби фаъолони ҷомеа ба сарватҳои фарҳанги умумимиллӣ ва умумибашарӣ;
- истифодаи моҳиронаи сарватҳои фарҳангӣ дар тарбияи ахлоқии одамон;
- тақомул ва густариши робитаҳои фарҳангии Тоҷикистон бо кишварҳои хориҷӣ;
- ҷанбаи демократӣ ва давлатию ҷамъиятӣ доштани идоракунии фарҳанг, афзун намудани нуфузи **иттиҳодияи** ҷамъиятӣ ва ташкилотҳои эҷодӣ дар фаъолияти фарҳангӣ.

Моддаи 5. Ҳуқуқи шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи фарҳанг

Шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон дар қаламрави он қатъи назар аз миллат, наҷод, ҷинс, забон, маълумот, эътиқоди динӣ, вазъи иҷтимоӣ, молу мулк, хусусияти касбу кор ҳуқуқдоранд;

- аз қомебиҳои фарҳанги умумимиллӣ ва умумиинонӣ озодона истифода баранд;
- аз рӯи майлу рағбат ва қобилияти ҳеш дар ҳамаи намудҳои фаъолияти эҷодии касбӣ ва ғайрикасбӣ шўғл варзанд;

- соҳибхукуки (муаллифи) моликияти зеҳнӣ бошанд, сирри ҳунари худро маҳфуз доранд, ба дастовардҳои эҷодии худ ихтиёрдорӣ намоянд;

- сарватҳои маънавӣ, зебоиписандӣ ва ғайраро озодона интиҳоб кунанд ва дар ҳифзи фарҳангӣ миллии хеш дар ҳимояи давлат бошанд;

- сарватҳои фарҳангӣ, захираҳои китобхонаҳо, осорхонаю бойгонҳои давлатиро озодона истифода кунанд. Маҳдудиятро барои истифодаи сарватҳои фарҳангӣ қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян мекунад;

-маълумоти башардӯстонаю бадеиро бе маҳдудият гиранд, шакл ва тарзи таҳсилро озодона интиҳоб намоянд; (ҚЧТ аз 5.08.09, № 544)

- нисбат ба мерос ва дастовардҳои муосири фарҳангӣ ғамхор бошанд;

- молики **молу мулки** аҳамияти таърихиву фарҳангӣ, коллексияҳо, биноҳо, иншоот, ташкилот, муассисаҳо, корхона ва объектҳои дигари фарҳангӣ бошанд. Тартиби соҳиб шудан ва истифодаи иншоотҳои (объектҳои) фарҳангиро қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон танзим менамояд;

- мутобиқи қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон барои инкишофи сарватҳои фарҳангӣ ташкилот, муассисаҳо ва корхонаҳо, ассотсиатсияҳо, иттифокҳои эҷодӣ ва дигар **иттиҳодияҳои** чамъиятиро таъсис диҳанд, дар соҳаи фаъолияти фарҳангӣ тибқи тартибе, ки қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян менамояд, вазифаи миёнаравиро адо кунанд;

- мутобиқи қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон дар хориҷа намоишхоро ба омма пешниҳод кунанд ва фуруши маҳсули фаъолияти эҷодии хешро ташкил дода, бо риояи **қонунгузорию он кишварҳо** ба фаъолияти фарҳангӣ машғул шаванд, ташкилотҳои фарҳангӣ таъсис диҳанд.

Моддаи 6. Ҳукуки гурӯҳҳои миллӣ ва этникӣ

Намояндагони ҳама гуна ақалиятҳои миллӣ ва этникӣ, ки дар қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон зиндагонӣ мекунанд, ба нигоҳдорӣ, густариш ва ҳифзи фарҳангӣ миллии хеш, ташкили корхона ва муассиса, иттиҳодия, марказ ва чамъиятҳои миллии фарҳангӣ ҳуқуқ доранд.

Ҷумҳурии Тоҷикистон ба марказҳои миллии фарҳангӣ, чомеаҳои миллӣ, ассотсиатсияҳо, муассисаҳои таълимӣ ва дигар ташкилотҳои фарҳангии ҳамватанони берун аз ҳудуди ҷумҳурӣ кӯмак мерасонад, чиҳати бастании созишномаҳои **байналмилалӣ** дар ин соҳа тадбирҳо меандешад ва ҳуқуқҳои онҳоро ҳимоя менамояд.

Моддаи 7. Ҳукуки шахрвандони хориҷӣ ва шахсони бешаҳрванд дар соҳаи фарҳанг

Шаҳрвандони хориҷӣ ва шахсони бешаҳрванд дар соҳаи фаъолияти фарҳангӣ бо шахрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон ба истиснои ҳолатҳои, ки қонун пешбинӣ намудааст, ҳукуки баробар доранд.

Моддаи 8. Сарватҳои фарҳанги миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон

Ба таркиби сарватҳои фарҳанги миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон бозёфтҳои археологӣ, ёдгориҳои таърихӣ ва фарҳангӣ, коллексияҳои нодире ашёҳои қадимӣ ва асарҳои санъат, аз қабиле мусаввараҳо, осори наққошӣ, расмҳо, мучассамаҳо, номҳои аҳамияти таърихӣ дошта, асарҳои ороишӣ (дизайнерӣ), китобҳои дастнавис, дастхатҳои муаллифон, қатибаҳо, ҳуҷҷатҳои таърихӣ, нусхаҳои нодир, оромгоҳҳои шахсиятҳои маъруф, боғот ва манзараҳои табиӣ дорои аҳамияти фарҳангӣ дошта ва ғайра дохил мешаванд.

Сарватҳои фарҳанги милли, ки моликияти ҷамъиятӣ, кооперативӣ, омухта, муштарак, шахсӣ ва хусусӣ ҳисоб меёбанд дар асоси қонун сабти ном шуда, дар фаъолияти фарҳангӣ истифода мешаванд.

Моддаи 8¹. Мероси ғайримоддӣ фарҳангӣ

Мероси ғайримоддӣ фарҳангӣ маҷмӯи шаклҳои фаъолияти фарҳангӣ ва тасаввуроти ба анъанаҳо асосёфта аст, ки эҳсоси хусусияти хос ва робитаи наслхоро ташаккул медиҳад. Ба таркиби мероси ғайримоддӣ фарҳангӣ урфу одат, шаклҳои тасаввуроту ифода, допишу малака, забон, дostonҳои шифоӣ, мусиқӣ, рақс, бозӣҳо, устурагиносӣ, маросимҳо, хунароҳо, шаклҳои анъанавии робита, тасаввуроти экологӣ, рамзу аломатҳо дохил мешаванд.

Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон барои таъмини қифзи мероси ғайримоддӣ фарҳангӣ дар қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон чораҳои зарурӣ меандешад, аз он ҷумла:

- сиёсати давлатиро барои баланд бардоштани нақши мероси ғайримоддӣ фарҳангӣ дар ҷомеа амалӣ менамояд;
- унсурҳои гуногуни мероси ғайримоддӣ фарҳангиро бо иштироки ҷамъиятҳо, гурӯҳҳо ва ташкилотҳои дахлдори ғайриҳукуматӣ муайян менамояд;
- барои тарбияи мутахассисон дар соҳаи идораи мероси ғайримоддӣ фарҳангӣ чораҳои дахлдор меандешад;
- ба таҳқиқоти ҳамҷонибаи мероси ғайримоддӣ фарҳангӣ мусоидат мекунад;
- ҳамкориҳои байналмилалиро оид ба ҳифзи мероси ғайримоддӣ фарҳангӣ ба роҳ меонад.

Мақомоти ваколатдори давлатии соҳаи фарҳанг Феҳристи мероси ғайримоддӣ фарҳангиро, ки ба ҳифзи бетаъхир эҳтиёҷдоранд, тартиб дода, ҷиҳати амалӣ намудани он чораҳо меандешад. (ҚҚТ аз 28.06.11с., №734)

Моддаи 9. Паҳн ва дастрасии омма намудани сарватҳои фарҳанги милли

Паҳн ва оммавиғардонии меросу комёбиҳои фарҳанги миллии Ҷумҳурии Тоҷикистонро муассисаҳои театрию концертӣ, киною видеонамоишдихӣ, тамошогоҳҳо, китобхонаҳо, бойғониҳо, клубҳо, қасру хонаҳои фарҳанг, боғҳои фарҳангу истироҳат, марказҳои фарҳангию фароғатӣ, намоишгоҳҳо, осорхонаҳо, ҷойҳои муқаддаси таърихию табиӣ, телевизион ва радио, созмонҳои эҷодӣ, иттиҳодияҳои ҷамъиятии қормандони фарҳангу санъат, муассисаҳои сайёҳӣ, таълимгоҳҳои фарҳанг ва санъат, марказҳои паҳнкунандаи донишҳои илмию техникаӣ, марказҳои фарҳангиву фароғатии беруназмактабӣ, идораҳои рӯзномаю маҷаллаҳо, нашриётҳо ва ғайра амалӣ мегардонанд.

Қорхона, муассиса ва ташкилотҳое, ки дорои вақолати паҳн ва оммавиғардонии меросу комёбиҳои фарҳанги миллии ва фарҳангу санъат ҳастанд, ҳуқуқи таҳия ва қабули барномаҳои эҷодӣ, репертуар, интиҳоби жанр, намуд, услуб ва равияҳои муҳталифи эҷодӣ ва инчунин интиҳоби роҳу тарзҳои паҳн ва оммавиғардонии мероси фарҳангӣ ва комёбиҳои фарҳангу санъатро доранд.

Паҳн ва оммавиғардонии мероси волои фарҳангӣ, илмӣ ва адабии классикони тоҷик, намудҳои пураарзиши мероси фарҳанги классикӣ ва дастовардҳои маданияти муосири ҷаҳонӣ тавассути маблағгузори мақсаднок ва сиёсати андоз қадр ва дастгирӣ қарда мешаванд.

Паҳн ва оммавиғардонии асарҳое, ки ба зуран сарнагун қардани сохти конститусионӣ, ҷанг, зӯрварӣ, бераҳмӣ, поймолкунии ҳуқуқҳои наҷодиву миллии, адовати мазҳабӣ даъват мекунанд таҳқири шахсиятро раво медонанд, шаъну эътибори миллиро паст мезананд, фахшу бадахлоқиро тарғиб менамоянд, манъ аст.

Маҳдуд ва манъ қардани истифодаи мероси фарҳангӣ, фаъолияти фарҳангӣ ва маҳсули онро қонун муайян мекунад.

Моддаи 10. Аз ҷумҳурӣ баровардан ва баргардонидани сарватҳои фарҳангӣ

Аз ҷумҳурӣ берун баровардан ва баргардонидани сарватҳои фарҳангӣ мутобики Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи берун баровардан ва дохил қардани сарватҳои фарҳангӣ» амалӣ қарда мешавад.

Моддаи 11. Феҳристи давлатии сарватҳои фарҳанги миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон

Феҳристи давлатии сарватҳои фарҳанги миллии Ҷумҳурии Тоҷикистонро Вазорати фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон тартиб медиҳад.

Моддаи 12. Муқаррарот оид ба молу мулки сарватҳои фарҳанги миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон

Беиҷозат мубодила, иваз, нобуд, тағйири ҷой, нусхабардорӣ, тармими молу мулки ба **Феҳристи** давлатии сарватҳои фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон воридшуда манъ аст. Бе ҷунин иҷозат молу мулки бутуни дорои арзиши маҳсули таърихӣ, бадеӣ ва зебоиписандиро аз ҳам ҷудо ва пароканда қардан манъ аст.

Истифодаи сарватҳои ба **Фехристи** давлатии сарватҳои фарҳанги милли дохилшуда берун аз табиноти таърихӣ, бадеӣ ва динӣ манъ аст.

Могу мулки мансуби масҷидҳо, **калисо ва дигар ибодатгоҳҳои мазҳабӣ**, ки ҳамчун сарватҳои фарҳанг ё худ арзишҳои фарҳанги милли шинохта шудаанд, дар доираи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи озодии вичдон ва иттиҳодияҳои динӣ» ва вобаста ба табиноташон истифода мешаванд.

Муассисаҳои фарҳанг ва санъат дар истифодаи ёдгориҳои меъмории ҳуқуқи афзалиятнок доранд. Ба нигоҳдорӣ ва ҳифзи иншоотҳои сарватҳои фарҳанги милли соҳибон ё худ истифодабарандагон масъуланд. Иҷро накардани ўҳдадориҳои мазкур боиси маҳрум шудан аз ҳуқуқи додашуда мегардад.

Дар сурате, ки субъект барои нигоҳдории объектҳои сарватҳои фарҳанги миллии дар ихтиёраш буда имконияти моддӣ надошта бошад, хароҷоти онро давлат ба зимма мегирад.

Моддаи 13. Фаъолияти эҷодӣ

Ҷумҳурии Тоҷикистон озодии фаъолияти эҷодиро эътироф карда, давлат ба он даҳлат намекунад. Давлат фаъолияти эҷодиро дастгирӣ карда ба рушди он ёрии моддию маънавӣ мерасонад, эҷодиётро аз даҳлати муассисаҳо, корхонаҳо, ташкилотҳо, ҳизбҳо ҳимоя мекунад, барои амалӣ гаштани маҳсули эҷодкор мадад мерасонад.

Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои инкишофи ҳамаи намудҳои фаъолияти эҷодии касбӣ, ғайрикасбӣ (ҳаваскорӣ), санъати театрӣ, тасвирӣ, мусиқӣ, кино, сирк, телевизион, радио, эҷодиёти бадеии халқ, эҷодиёти касбии анъанавӣ, фаъолияти эҷодии устодони халқӣ ва ғайра, шароитҳои зарурӣ муҳайё карда, барои гирифтани маълумоти касбӣ, такмили ихтисос, дар **иттиҳодияҳо**, ассотсиатсияҳо, чамбиятҳо ва маҳфилҳои эҷодӣ озодона муттаҳид шудан кафолат медиҳад.

Корманди касбии эҷодӣ шахрванди ҷумҳурӣ ё шахси хориҷие ҳисоб меёбад, ки барои ў фаъолияти эҷодӣ, асоси меҳнат ва сарчашмаи даромад мебошад.

Мавҷудияти яке аз омилҳои зерин шартӣ эътирофи корманди касбии эҷодӣ мебошад:

- гирифтани музд барои фаъолияти эҷодӣ;
- бақайдгирии фаъолият ҳангоми муқарраркунии андоз;
- гирифтани маълумоти касбӣ дар муассисаҳои таълимӣ ё худ дар назди мутахассис ё устоди дар соҳаи фаъолияти эҷодӣ расман эътирофшуда;
- сазовори унвонҳои фахрӣ, мукофотҳои касбӣ шудани кормандони эҷодӣ;
- аз тарафи мутахассисон ва ҷомеа ҳамчун эҷодкор эътироф гаштани он;
- узвияти шахс дар ташкилотҳои касбӣ эҷодӣ (иттифокҳо ва ассотсиатсияҳои эҷодӣ).

Моддаи 14. Идоракунии низоми фарҳанг дар Ҷумҳурии Тоҷикистон

Ба низоми мақомоти давлатии идоракунии фарҳанг дар Ҷумҳурии Тоҷикистон инҳо дохил мешаванд:

- Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон;
- Вазорати фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон;
- Вазорату идораҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки дорои ташкилот, корхона ва муассисаҳои фарҳанг мебошанд;
- мақомоти ҳокимияти иҷроия дар маҳалҳо.

Моддаи 15. Салоҳияти Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи фарҳанг

Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи фарҳанг корҳои зайлро анҷом медиҳад:

- сиёсати давлатро дар соҳаи фарҳанг муайян ва амалӣ менамояд;
- кафолати қонеъ гардондани эҳтиёҷоти фарҳангии шаҳрвандон ҳимояи ҳуқуқи онҳоро дар соҳаи фаъолияти фарҳангӣ таъмин менамояд;
- барномаҳои ҷумҳуриявӣ, инчунин байнидавлатӣ ва байналмилалӣ инкишофи фарҳангро баррасӣ ва тасдиқ намуда, онҳоро бо воситаҳои моддӣю техникаӣ ва молиявӣ таъмин менамояд;
- тартиби таъсис намудан, аз нав ташкил кардан, барҳам додан, тағйири ҷой кардан, нусхабардорӣ намудан ва таъмири иншоотҳои дорои арзиши махсуси таърихӣ ва эстетикиро муайян мекунад;
- стратегияи барномаҳои мақсадноки ҷумҳуриявӣю фарҳангиро муайян ва тасдиқ мекунад;
- ҳифзи иҷтимоӣ ва ҳуқуқи кормандони соҳаи фарҳангро таъмин мекунад;
- тараққиёти инфраструктураи соҳаи фарҳангро таъмин менамояд;
- таъминоти молиявӣю иқтисодӣю муассисаҳои фарҳанг ва хизматрасонии фарҳангии аҳолиро муайян мекунад;
- таъсис ва фаъолияти муассисаҳои фарҳанги давлатӣ ва ғайридавлатӣ, аз ҷумла муассисаҳои фарҳангии хусусиро ҳавасманд гардонидан, ба инкишофи заминаи моддӣю техникаӣ онҳо мусоидат мекунад;
- маблағгузории бучетӣю муассисаҳои давлатӣю соҳаи фарҳангро ба роҳ мемонад ва дар мавриди зарурат, дар маблағгузории ташкилотҳои фарҳангии ғайридавлатӣю соҳаи фарҳанг ҳисса мегузорад;
- ба монополияи давлатӣ дар соҳаи фаъолияти фарҳангӣ роҳ наметад.

Моддаи 16. Ваколати мақомоти ваколатдори давлатии соҳаи фарҳанг

Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон **мақомоти ваколатдори давлатии соҳаи фарҳанг** Вазорати фарҳанги **Ҷумҳурии Тоҷикистон** мебошад. (ҚҚТ аз 28.06.11с., №734)

Вазорати фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон корҳои зеринро амалӣ мегардонад:

- татбиқи сиёсати давлат дар соҳаи фарҳанг;
- эҳё, ҳифз, инкишоф, интишори сарватҳои фарҳанги миллий;
- дастраси умум гардондани мероси фарҳанги миллий ва умумибашарӣ;
- сабти ном ва муайян намудани тартиби истифодаи мероси фарҳанги миллии хориҷи кишвар;
- ташкили ҳамкориҳои фарҳангии байналмилалӣ, барқарор намудани робитаҳои фарҳангӣ бо давлатҳои хориҷӣ ва ташкилотҳои байналмилалии соҳаи фарҳанг;
- муқаррар намудани тартиби таъсис ва барҳам додани муассисаҳои соҳаи фарҳанг;
- ташкили таълиму тарбияи мутахассисон, такмили ихтисоси онҳо, ташкили тадқиқоти илмӣ дар соҳаи фарҳанг;
- бо иттилоот ва маводи илмӣ-методӣ таъмин кардани муассисаҳо;
- ҳавасманд кардани фаъолияти шаҳрвандон, аз ҷумла ба воситаи татбиқи сиёсати давлатии андозситонӣ ва нархгузорӣ бо мақсади ҷалб намудани кӯдакон ба кори эҷодӣ, инкишофи фарҳанг, машғул шудан ба ҳудумӯзӣ, санъати ҳаваскорӣ, ҳунармандӣ;
- ташкили шароит барои таълими ибтидоии бадеӣ, тарбияи умумии зебоишиносӣ, пеш аз ҳама ба тариқи гуманитарӣ кардани соҳаи маориф, дастгирӣ ва тараққӣ додани шабакаи муассисаҳо ва ташкилотҳо – мактабҳои санъат, студияҳо, курсҳо, нигоҳ доштани хизматрасонии асосии бепули китобхонаҳои ҳамаи идораҳои ташкилотҳо, инчунин санъати ҳаваскорӣ (эҷодиёти бадеии ҳаваскорӣ);
- мусоидат ба ривоҷи хайрия ва талабот дар соҳаи фарҳанг;
- ташкили шароит ва сарпарастӣ барои инкишофи фарҳанг, санъат, адабиёт ва намудҳои дигари фаъолияти фарҳанги миллий;
- муайянкунӣ, бақайдгирӣ, омӯзиш, тармим ва ҳифзи ёдгориҳои таърихӣ фарҳанг, ҳифз ва истифодаи ёдгориҳои таърихӣ фарҳанг, ки моликияти шахсӣ ва коллективӣ ҳисоб меёбанд, қафолат додан ба афзалияти соҳиб шудан ба ёдгориҳои таърихӣ фарҳанг;
- ба роҳ мондани ҳисоботи расмӣ оморӣ дар соҳаи фарҳанг, таъмини эътимоднокии ва дастрасии он;
- **таҳияи санадҳои меъёрии ҳуқуқии соҳаи фарҳанг;**

- ҳамоҳангсозии фаъолияти тамоми муассисаҳои фарҳанг, новобаста аз тобеияти идоравӣ ва шакли моликияти онҳо;
- муайян намудани қоидаҳои баҳисобгирии муассисаҳо, гурӯҳҳо ва дастаҳои хунари дар Ҷумҳурии Тоҷикистон;
- муқаррар кардани қоидаҳо ва тартиби сафарҳои хунари аз Ҷумҳурии Тоҷикистон ва ба Ҷумҳурии Тоҷикистон;
- андешидани тадбирҳо барои ҳифз, рушд ва истифодаи мероси гайримоддӣ фарҳанги. (ҚЧТ аз 28.06.11с., №734)

Моддаи 17. Салоҳияти вазорат, ташкилот ва идораҳои дигар дар соҳаи фарҳанг

Вазоратҳо, ташкилотҳо ва идораҳои дигари Ҷумҳурии Тоҷикистон дар мувофиқа бо Вазорати фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон ўҳдадоранд:

- муассисаҳои тобеи фарҳангӣ ташкил намуда, онҳоро бо маблағ заминаи моддӣ-техникӣ, мутахассисон таъмин кунанд;
- самтҳои афзалиятноки онҳоро муайян созанд;
- риояи санадҳои меъёрии ҳуқуқии соҳаи фарҳангро таъминнамоянд; (ҚЧТ аз 28.06.11с., №734)
- низомномаҳои умумии муассисаҳои фарҳангро, ки ба ихтиёри онҳо дода шудаанд ва ё ба онҳо итоат мекунанд тасдиқ ва амалӣ намоянд;
- барномаҳои соҳавии инкишофи фаъолияти фарҳангии муассисаҳои тобеашонро тасдиқ ва дар амал татбиқ намоянд;
- новобаста аз тобеияти идоравӣ дар ташкили фаъолияти фарҳангӣ иштирок намуда, қори муассисаҳои фарҳангро мутобиқ гардонанд;
- роҳбарии методии муассисаҳои тобеи худро таъмин намоянд;
- тартиби такмили ихтисос ва аттестатсияи кормандони муассисаҳои фарҳангии тобей худро ба роҳ монанд;
- доир ба инкишофи фаъолияти фарҳангии муассисаҳои тобеашон тадбирҳои дигари амалӣ андешанд.

Моддаи 17¹. Ваколатҳои мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ дар соҳаи фарҳанг

Мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ дар соҳаи фарҳанг ваколатҳои зерин доранд:

- таҳия, тасдиқ ва татбиқи барномаҳои рушди фарҳанг дар ҳудуди марзию маъмурии дахлдор;
- танзими фаъолияти муассисаҳои фарҳангии ҳудуди марзию маъмурии дахлдор;
- ташкили озмунҳо, фестивалҳо ва намоишҳои вилоятӣ, шаҳри ва ноҳиявӣ;
- эҳё, хифз, нигоҳдорӣ ва истифодаи объектҳои мероси таърихию фарҳангӣ;
- пешниҳод намудани таклиф ба мақомоти ваколатдор барои ба Феҳристи давлатии объектҳои мероси таърихию фарҳангӣ ворид намудани номи ёдгориҳои дорои аҳамияти таърихию фарҳангӣ;
- мусоидат намудан ба рушди забон, адабиёт, санъати касби, танзими анъана ва расму оинҳо;
- амалӣ намудани дигар ваколатҳое, ки қонунгузори Чумҳурии Тоҷикистон муайян кардааст. (ҚҶТ аз 28.06.11с., №734)

Моддаи 18. Низоми муассисаҳо, идораҳо ва ташкилотҳои соҳаи фарҳанг

Ба муассисаҳо, корхонаҳо ва ташкилотҳои фарҳанги Чумҳурии Тоҷикистон инҳо дохил мешаванд: радио ва телевизион, театрҳо, филармонияҳо, оркестрҳо, ансамблҳо, коллективҳои дигари эҷодӣ, осорхонаҳо, китобхонаҳо, бойгоҳҳо, кинотеатрҳо, намоишгоҳҳои бадеӣ, клубҳо, марказҳои дизайнерӣ, тадқиқотӣ ва тармимӣ, мамнӯъгоҳҳо ва минтақаҳои фарҳангии таърихӣ.

Муассисаҳо, корхонаҳои фарҳанг танҳо дар сурати мавҷуд будани заминаи моддию техникаи **бо меъёрҳои хизматрасонии фарҳангии аҳоли мутобиқ**, таъсис дода мешаванд.

Моддаи 19. Тарбия, бозомӯзӣ, такмили ихтисос ва аттестатсияи кормандони соҳаи фарҳанг

Кормандони соҳаи фарҳангу санъат сарфи назар аз мансубияти идоравӣ ӯҳдадоранд, ки ба тарбияи бадеӣ, зебоиписандӣ, омӯзишу бозомӯзӣ машғул гарданд, ихтисосашонро такмил диҳанд, аттестатсия шаванд.

Муассисаҳои фарҳанг, иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ барои конеъ гардондани талаботи худ дар таҳияи барномаҳои таълиму тарбияи мутахассисони баландихтисос иштирок менамоянд.

Ба муассисаҳои таълимии фарҳангу санъат ҳуқуқ дода мешавад, ки бе мӯҳлатҳои муқарраршуда ба сафи донишҷӯён довталабонеро қабул кунанд, ки дар ин ё он соҳаи нодири фарҳангу санъат истеъдоду қобилияти фавқуллода доранд ё худ ғолиби озмунҳои ҷумҳурӣ мебошанд.

Муассисаҳои давлатии фарҳанг барои бозомӯзӣ, такмили ихтисоси кормандони худ шароит фароҳам меоранд.

Муассисаҳои таълимӣ ва курсҳои тақмили ихтисоси кормандони фарҳангу санъат вазифадоранд, ки дархостҳои муассисаҳои давлатии фарҳангро оид ба тақмили ихтисоси кормандон иҷро кунанд. Тақмили ихтисоси кормандони муассисаҳои ғайридавлатии фарҳанг дар асоси шартномаҳо ташкил мешавад.

Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ташкили муассисаҳои таълимии хусусӣ ва кооперативии фарҳангу санъат иҷозат дода мешавад.

Аз аттестатсияи навбатӣ гузаштани ҳамлаи кормандони фарҳанг, роҳбарони мақомоти давлатии соҳа, корхонаҳо, муассисаҳо ва ташкилотҳои фарҳанг ҳатмӣ мебошад.

Мақомоти идории давлатӣ, корхонаҳо, муассисаҳо ва ташкилотҳои фарҳанг, иттифоқҳои эҷодӣ ва дигар иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ барои дар хориҷа тайёр кардан, бозомӯзӣ ва анҷоми тақмили ихтисоси кормандони фарҳанг мусоидат мекунанд; ҳамчунин ба тоҷикони берун аз ҳудуди Тоҷикистон имкон медиҳанд, ки бепул ё пулакӣ дар муассисаҳои таълимии ҷумҳурӣ аз рӯи ихтисосҳои соҳаи фарҳанг маълумоти махсус гиранд.

Моддаи 20. Тартиби таъсис, азнавташкилдихи ва барҳамдихии муассисаҳои фарҳангӣ

Тартиби таъсис, азнавташкилдихи ва барҳамдихии муассисаҳои фарҳангӣ тибқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян карда мешавад. (ҚҶТ аз 28.06.11с., №734)

Моддаи 21. Ҳуқуқи моликият дар соҳаи фарҳанг

Ҳуқуқи моликият дар соҳаи фарҳанг тибқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян карда мешавад. (ҚҶТ аз 28.06.11с., №734)

Моддаи 22. Маблағгузории соҳаи фарҳанг ва фаъолияти фарҳангӣ

Асоси кафолатҳои давлатии ҳифз ва **рушди соҳаи фарҳанг** дар Ҷумҳурии Тоҷикистон маблағгузории давлатӣ мебошад.

Маблағгузории ҳарсолаи рушди **соҳаи фарҳанг** ба қадри зарурат ва тибқи имкониятҳои мавҷуда асосан аз бучети ҷумҳурӣ ва бучетҳои маҳаллӣ сурат мегирад.

Маблағгузории соҳаи фарҳанг ҳангоми таҳияи бучет дар тамоми сатҳҳо дар сатри алоҳида нишон дода мешавад. Маблағҳои эҳсонкоронаи шахсони воқеӣ ҳуқуқӣ, даромадҳо аз лотереяҳо, музоядаҳо, намоишҳо, фурӯши когазҳои қиматнок ва дигар манбаъҳои маблағгузорӣ, ки ба қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳолиф нестанд, метавонанд барои рушди соҳаи фарҳанг истифода бурда шаванд. (ҚҶТ аз 28.06.11с., №734)

Воридоти маблағҳо аз сарчашмаҳои ғайрибучетӣ ба ихтисори маблағгузории бучетии **рушди соҳаи фарҳанг** асос шуда наметавонад.

Маблағҳо барои **рушди соҳаи фарҳанг** танҳо ба мақсадҳои сарф карда мешаванд, ки дар низомномаҳои муассисаҳои фарҳанг пешбинӣ шудаанд. Низомномаро мақомоти ваколатдори давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ менамояд. **(ҚЧТ аз 28.06.11с., №734)**

Иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ, корхонаҳо, муассисаҳо, ташкилот ва шахрвандон мустақилона ва ё худ бо усули шартномавӣ метавонанд барои маблағгузориҳои фаъолияти фарҳангӣ хазинаҳо таъсис диҳанд. Ташкил ва фаъолияти чунин хазинаҳо дар асоси оинномаи мувофиқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқшудаи онҳо сурат мегирад. Мақомоти давлатӣ ва худидоракунии маҳаллӣ метавонанд дар таъсиси ин захираҳо ҳаммуассис бошанд.

Моддаи 23. Захираҳои молиявии муассисаҳои фарҳанг

Муассисаҳои фарҳанг хароҷоти худро аз ҳисоби маблағҳои муассис (муассисон), даромадҳои фаъолияти худ, даромадҳо ва воридоти дигаре, ки қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон иҷозат медиҳад, мепӯшонанд.

Фаъолияти муассисаҳои давлатии фарҳанг аз тарафи муассисон дар асоси шартномаҳо ва на камтар аз меъёрҳои молиявии муқарраршудаи давлатӣ оид ба ҳар як навъу намуди муассисаҳои фарҳанг маблағгузорӣ мешавад. **Маблағҳое, ки аз сарчашмаҳои дигар ворид мешаванд, боиси кам шудани меъёр ва ҳаҷми мутлақи маблағгузорӣ намегарданд.**

Фаъолияти муассисаҳои ғайридавлатии фарҳанг дар асоси шартномаҳои байни муассис (муассисон) ва муассисаҳои фарҳанг маблағгузорӣ мешаванд.

Ҳуқуқи муассисаҳои фарҳанг ба гирифтани хайрия (ҳадя, ёрии пулӣ) аз **шахсони воқеӣ ва ҳуқуқи ватанию хориҷӣ**, инчунин аз ташкилотҳои байналмилалӣ маҳдуд карда намешавад.

Маблағҳо мувофиқи оинномаи муассисаҳои фарҳанг истифода мешаванд. Маблағҳои дар давоми давраи ҳисоботӣ истифоданашуда аз муассисаҳои фарҳанг пас гирифта ва ё ба ҳисоби соли оянда гузаронида намешаванд.

Моддаи 24. Фаъолияти соҳибкории муассисаҳои давлатии фарҳанг

Муассисаҳои давлатии фарҳанг дар доираи оинномаи худ ба фаъолияти соҳибкорӣ ҳақ доранд.

Ба фаъолияти соҳибкории муассисаҳои давлатии фарҳанг инҳо дохил мешаванд:

- савдои молҳо ва таҷҳизот;
- хизмати миёнаравӣ;
- ҳиссагузорӣ дар фаъолияти корхонаҳо, муассисаҳо ва ташкилотҳои тиҷоратӣ (аз ҷумла фарҳанг);

- харидани саҳмияҳо, вомбаргҳо, коғазҳои арзишноки дигар ва ба тавассути онҳо ба даст овардани фоида - дивидендҳо, фоизҳо.

Ба фаъолияти соҳибкори машғул шудани муассисаҳои фарҳангӣ тибқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ карда мешавад. (ҚҶТ аз 28.06.11с., №734)

Моддаи 25. Сиёсати инвестиционӣ дар соҳаи фарҳанг

Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои ғани гардондан ва инкишоф додани заминаи моддӣ-техникии фарҳанг ба маблағгузориҳои давлатии фарҳанг афзалият дода мешавад.

Тақсимоли маблағҳои асосӣ ба объектҳои таъиноти фарҳангӣ аз тарафи мақомоти марбути идораи давлатӣ дар асоси муҳокимаи кушод ва ошкори шаклҳои алтернативӣ муайян карда мешавад.

Барои сохтмони муассисаҳои нави фарҳанг дар навбати аввал қитъаҳои замин ҷудо карда мешавад.

(Қисми сеюми моддаи 25 хориҷ карда шуд Қонуни ҚТ аз 28.06.11с., №734)

Моддаи 26. Инкишофи фарҳанг дар деҳот

Дар деҳоти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз ҷониби давлат ба намудҳои мухталифи фаъолияти фарҳангӣ, ташкили муассисаҳои фарҳанг ва корҳои мансуб ба бехбудии муҳити эстетикӣ ва тақмили фаъолияти фарҳангӣ тавачҷуҳи афзалиятнок дода мешавад.

Моддаи 27. Таъмини моддию техникии муассисаҳои фарҳанг

Ба таъминоти афзалиятноки моддию техникии дар навбати аввал муассисаҳои фарҳанг, махсусан муассисаҳои хизматрасонии кӯдакон ва наврасон ҳуқуқ доранд.

Истифодаи заминаи моддию техникии ва молу мулки муассисаҳои фарҳанг берун аз таъинот манъ аст.

Мақомоти ҳокимияти давлатӣ эҳтиёҷотро ба маводи барои татбиқи барномаҳои минтақавии ҳифз ва инкишофи фарҳанг, сохтмон ва тармими объектҳои пуққимати фарҳангӣ, дастгирии давлатии фаъолияти муассисаҳои фарҳангро мутобиқи шартҳои таъмини эҳтиёҷоти давлатӣ ба маҳсулот таъмин менамоянд.

Мақомоти ҳокимияти давлатӣ сиёсати илмӣ-техникиро, ки ҷорӣ намудани техника ва технологияи навро дар фаъолияти муассисаҳои фарҳанг таъмин менамояд, таҳия ва татбиқ мекунанд, тавассути додани қарзҳо ва дигар воситаҳо иштироки ташкилотҳои ғайридавлатиро дар бунёди техника ва технологияи нав барои соҳаи фарҳанг ҳавасманд мегардонанд.

Таъминот ва инкишофи заминаи моддию техникии муассисаҳои давлатии фарҳанг дар доираи маблағҳои бучетӣ ва воситаҳои пулии муассисаҳои фарҳанг ба амал бароварда мешавад.

Мақомоти ҳокимияти давлатӣ, мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ дар мавриди зарурат вазифадоранд, ки ба муассисаҳои фарҳанги тобей худ дар ҳалли масъалаҳои таъмин ва тараққии заминаи моддию техникии онҳо ҷӯй расонанд.

Мақомоти худидоракунии маҳаллӣ ва кормандони эҷодкор, коллективҳои эҷодӣ барои ташкили студияҳо, устохонаҳои бадеӣ, лабораторияҳо ва ҷойҳои дигари кории мавриди зарурати фаъолияти эҷодӣ биноҳоро барои истифода ё ба иҷора медиҳанд. Ҳаққи иҷора бояд аз ҳаҷми пардохти хизмати коммуналӣ зиёд набошад. Ба ихтиёри касе гузоштан ва ё ба мақсадҳои дигар истифода намудани ин биноҳо манъ аст.

Моддаи 28. Фаъолияти иқтисодии хориҷӣ дар соҳаи фарҳанг

Мақомоти роҳбарии ҳамаи сатҳҳо, муассисаҳои соҳаи фарҳанг мутобиқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи фаъолияти иқтисодии хориҷӣ» ва дигар қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон метавонанд бо фаъолияти иқтисодии хориҷӣ машғул бошанд, аз номи худ бо ташкилотҳои фарҳангии хориҷӣ созишномаҳо ва дигар санадҳоро ба имзо расонанд.

Муассисаҳои фарҳанг фаъолияти иқтисодии хориҷии худро дар бобати фурӯши асарҳои санъат, маҳсули ҳунарҳои бадеии халқ, ашёҳои атика ва осори дигари фарҳанги мутобиқи қонунҳои амалкунандаи Ҷумҳурии Тоҷикистон метавонанд амалӣ намоянд.

Маблағҳои асъорӣ, ки аз фурӯши асарҳои санъати тасвирӣ, амалӣ-ороишӣ ва намудҳои дигари санъат, аз фаъолияти иҷрокунандагӣ дар давлатҳои хориҷӣ ба даст омада, дар асоси шартномаҳои тарафайн дар байни муаллифон, иҷрокунандагон ва миёнаравон тақсим карда шуда, аз он маблағҳо мувофиқи қонунҳои амалкунандаи Ҷумҳурии Тоҷикистон андоз ситонда мешавад.

Муассисаҳои фарҳанг метавонанд аз бонкҳои ватанию хориҷӣ қарз гиранд, мувофиқи қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон бо асъор хариду фурӯш намоянд.

Сарватҳои фарҳангии дар осорхонаҳо, нигористонҳои (галереяҳои) асарҳои санъати тасвирӣ, китобхонаҳо, бойғониҳо ва дигар муассисаҳои давлатии фарҳанг маҳфузро ба бадали қарз барои истифодабарӣ додан ва ё ба гарав гузоштан манъ аст.

Моддаи 29. Муносибатҳои меҳнатӣ ва тарзҳои пардохти музди меҳнати кормандони соҳаи фарҳанг

Муносибатҳои меҳнати кормандони соҳаи фарҳанг аз рӯи қонунгузори амалкунанда дар бораи меҳнат танзим мегарданд.

Шакли асосии муносибатҳои меҳнатӣ бо кормандони эҷодӣ, роҳбарон ва мутахассисони муассисаҳои давлатии фарҳанг шартномаи меҳнатӣ мебошад.

Андоза ва шартҳои пардохти музди меҳнати кормандони эҷодӣ, мутахассисон ва роҳбарони соҳаи фарҳанг тибқи санадҳои меъерии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар карда мешаванд. (ҚЧТ аз 28.06.11с., №734)

Андозаи музди хизмати муаллифӣ, тартиб ва мӯҳлати пардохти он дар шартнома бо муаллиф муайян карда мешавад.

Андозаи ҳадди ақали музди хизмати муаллифон ҳамзамон бо қурби (индексатсия) андозаи нишондиҳанда барои ҳисобҳо дода мешавад.

Моддаи 30. Ҳифзи иҷтимоии кормандони фарҳанг

Шаҳрвандоне, ки дар соҳаи фарҳанг ва санъат маълумоти махсус доранд, ҳангоми мавҷудияти шароити баробар ҳуқуқи афзалиятноки аз рӯи ихтисос ба қор қабул шудан доранд.

Иттифокҳои эҷодӣ, ассотсиатсияҳо, иттифокҳои касаба ва дигар созмонҳои ҷамъиятӣ бо мақсади ҳифзи иҷтимоии қорқунони эҷодӣ метавонанд ҳадамоти шуғл, ҳазинаҳои махсус барои зиёд кардани андозаи ҷубронпулӣ оид ба бекорӣ ва дароз кардани мӯҳлати пардохти он таъсис диҳанд. Маблағҳо ба ин ҳазинаҳо метавонанд мақомоти давлатӣ низ ирсол намоянд.

Таъмини нафақаи кормандони муассисаҳои фарҳанг, инчунин таъмини имтиёзҳо барои категорияҳои алоҳидаи қорқунон мутобиқи қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ба амал бароварда мешавад.

Аъзои иттифокҳои эҷодӣ ва ассотсиатсияҳо, инчунин қорқунони дигари эҷодӣ, ки узви иттифокҳои эҷодӣ нестанд ва манбаи ягонаи даромадашон музди хизмати муаллифӣ ба шумор меравад, дар сурати супоридани суғуртапулӣ ба фонди нафақа мувофиқи собиқаи қор ҳуқуқи гирифтани нафақаро доранд.

Ба мутахассисони муассисаҳои фарҳанг, ки дар деҳот, шаҳракҳои қорқарнишин ва типи шаҳрӣ қой гирифтаанд, имтиёзҳои дода мешаванд, ки ба қорқунони маориф пешбинӣ шудаанд.

Барои хатмқардагони мактабҳои олий ва миёнаи махсуси фарҳанг ва санъат ва дигар мутахассисоне, ки ба муассисаҳои фарҳангии деҳот ба қор омадаанд, тартиб ва шартҳои додани ҷубронпулӣ яқвақта барои ташкили хоҷагии шахсӣ, ки барои хатмқардагони мактабҳои олий ва техникумҳои кишоварзӣ муқаррар мегарданд, қорӣ карда мешаванд.

Ба қорқунони муассисаҳои фарҳанг истифодаи бепули манзил, об, гармидиҳӣ, хизмати тиббӣ ва табобати ройгон, ба молиқияти шахсӣ ройгон табдил додани манзили давлатӣ, барои сохтмони манзили шахсӣ ва харидани асбобҳои қаронбаҳо додани қарзҳои имтиёзноки дарозмуддат қафолат дода мешавад.

Мақомоти ҳокимияти давлатӣ, мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, мақомоти худидорақунии шаҳрак ва деҳот, қорқунонаҳо, муассисаҳо ва дигар ташкилотҳо, иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ метавонанд аз ҳисоби захираҳои дохилии худ барои қорқунони соҳаи фарҳанг имтиёзҳои иловагиро, ки қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон манъ нақардааст, муайян намоянд. (ҚЧТ аз 28.06.11с., №734)

Моддаи 31. Мубодилаи фарҳангии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо мамлакатҳои хориҷӣ

Сиёсат ва афзалиятҳои робитаҳои байналмилалӣ фарҳангии Ҷумҳурии Тоҷикистонро барномаҳои давлатии **рушди соҳаи фарҳанг** ва созишномаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон бо дигар давлатҳо муайян мекунад.

Самтҳои муҳими мубодилаи фарҳангии байналмилалӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон инҳоянд:

- бунёди муштараки сарватҳои фарҳангӣ;
- тармими ёдгориҳои нодири таърихи фарҳанг;
- тайёр кардан, бозомӯзӣ ва такмили ихтисоси кормандони фарҳанг;
- офаридан ва татбиқи технологияи нав, воситаҳои техникӣ, таҷҳизот барои фаъолияти фарҳангӣ;
- мубодилаи усули кор, маводи таълим, китобҳои дарсӣ, барномаҳо ва воситаҳои таълим.

Моддаи 32. Ҳамкории фарҳангӣ бо ҳамватанони хориҷи кишвар

Ҷумҳурии Тоҷикистон бо ҳамватанони берун аз ҳудуди ҷумҳурӣ ва ворисони онҳо иртибот барқарор намуда, барои бунёди марказҳо, муассисаҳои **рушди соҳаи фарҳанг**, хазинаҳои махсус ёрӣ расонида, чорабиниҳои муштараки фарҳангӣ гузаронида, ба тараққиёти фарҳанг дар хориҷа мусоидат мекунад. Давлат барои бозгаштани ходимони ба хориҷа рафтаи фарҳанг шароит фароҳам меоварад. **(ҚҶТ аз 28.06.11с., №734)**

Ҷумҳурии Тоҷикистон баҳри инкишофи фаъолияти фарҳангии тоҷикони бурунмарзӣ созишномаҳои байнидавлатӣ ба имзо мерасонад.

Моддаи 33. Сарватҳои бурунмарзии фарҳангӣ ва таърихи халқи тоҷик

Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бобати баргардондани сарватҳои фарҳангии, ки ғайриқонунӣ ба хориҷи кишвар бурда шудаанд, сиёсати мақсаднок мегузаронад.

Сарватҳои фарҳангии ғайриқонунӣ ба хориҷа бурдари, ки муқаддасоти фарҳангии халқи Ҷумҳурии Тоҷикистон эътироф гаштаанд, новобаста аз ҷои ҳозираи ниғадорӣ, вақт ва шароити баровардан зарурати ба Ҷумҳурии Тоҷикистон бозгардонӣ доранд.

Давлат дар бобати ҳифзи сарватҳои фарҳангии Ҷумҳурии Тоҷикистон, ниғадорӣ оромгоҳҳои ҳамватанон, ки дар кишварҳои хориҷӣ мавҷуданд, тадбирҳои зарурӣ меандешад.

Моддаи 34. Марказҳои фарҳангӣ дар хориҷа

Ҷумҳурии Тоҷикистон дар хориҷа марказҳои фарҳангӣ таъсис медиҳад ва бо ҳамкории дигар давлатҳо фаъолияти онҳоро ба роҳ мемонад, ба **шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ** барои ба мақсадҳои фарҳангӣ истифода бурдани моликияташон шароитҳо муҳайё месозад.

Моддаи 35. Иштирок дар ташкилотҳои байналмилалӣ фарҳанг

Таъсиси шахсони ҳуқуқӣ хориҷӣ дар соҳаи фарҳанг ва филиалунамомояндагӣҳои онҳо дар қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон тибқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ карда мешавад. (ҚҶТ аз 28.06.11с., №734)

Шахсони ҳуқуқӣ ва воқеӣ ҳуқуқи ба ташкилотҳои байналмилалӣ фарҳанг дохил шудан доранд.

Ташкилотҳои фарҳангии Ҷумҳурии Тоҷикистон метавонанд дар сафҳои худ аъзои хориҷиро муттаҳид намоянд ва ҳуқуқ доранд маблағҳои кишварҳои хориҷӣ, ташкилотҳои байналмилалӣ ва шахсони алоҳидаро истифода баранд.

Моддаи 36. Ҷавобгарӣ барои вайрон кардани Қонуни мазкур

Шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ барои вайрон кардани Қонуни мазкур муттаҳиди қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҷавобгарӣ кашида мешаванд. (ҚҶТ аз 5.08.09, № 544)

Президенти

Ҷумҳурии Тоҷикистон

Э. РАҲМОНОВ

ш. Душанбе 13 декабри соли 1997

№ 519

ҚАРОРИ МАҶЛИСИ ОЛИИ

ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

Оиди мавриди амал қарор додани Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи фарҳанг»

(Ахбори Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон соли 1997, № 23-24, мод. 353)

Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон **қарор мекунад:**

1. Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи фарҳанг» пас аз интишори расмӣ мавриди амал қарор дода шавад.

2. Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон:

Ба Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар хусуси ба Қонуни мазкур мутобиқ гардонидани санадҳои қонунгузорӣ тақлифҳо пешниҳод намояд;

қарорҳои худро бо Қонуни мазкур мутобиқ гардонад.

Раиси Маҷлиси Олии

Ҷумҳурии Тоҷикистон

С. РАҶАБОВ

ш. Душанбе 13 декабри соли 1997

№ 520